**Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, ten behoeve van Curaçao, en de Caribische Gemeenschap tot vaststelling van de voorwaarden voor het verlenen aan Curaçao van de status van geassocieerd lid van de Caribische Gemeenschap; Grand Anse, 28 juli 2024 (*Trb.* 2024, 92 en 2025, 79)**

## Toelichtende nota

### I. Algemeen

### 1.1 Inleiding (de organisatie en de doelen van CARICOM)

De Caribische Gemeenschap (*Caribbean Community)* (hierna: CARICOM) is een intergouvernementele organisatie die werd opgericht bij het op 4 juli 1973 te Chaguaramas tot stand gekomen Verdrag tot oprichting van de Caribische Gemeenschap (*Treaty Establishing the Caribbean Community*) (hierna: het Verdrag van Chaguaramas). Dit oprichtingsverdrag is herzien bij het op 5 juli 2001 te Nassau, Bahama's, tot stand gekomen Herziene Verdrag van Chaguaramas tot oprichting van de Caribische Gemeenschap met inbegrip van de CARICOM interne markt en economie (*Revised Treaty of Chaguaramas Establishing the Caribbean Community including the CARICOM Single Market and Economy*) (hierna: het Herziene Verdrag van Chaguaramas)[1].

CARICOM is gevestigd in Georgetown, Guyana. Het Secretariaat zetelt daar, en wordt op dit moment geleid door Secretaris-Generaal Dr. C. N. Barnett, die de Belizaanse nationaliteit heeft. Het Secretariaat beschikt eveneens over een kantoor in Barbados en een eenheid in Jamaica. De Conferentie van Regeringsleiders (*Conference of Heads of Government*, zie artikel 10, eerste lid, onder a, van het Herziene Verdrag van Chaguaramas) bestaat uit de staatshoofden of regeringsleiders van de lidstaten en bepaalt het algemene beleid van CARICOM. De Raad van Ministers van CARICOM die bestaat uit de ministers die verantwoordelijk zijn voor CARICOM zaken en alle andere ministers die door de lidstaten worden aangewezen (bijv. Buitenlandse Zaken of Economische Zaken) en coördineert het werk op de beleidsgebieden. Het voorzitterschap van CARICOM rouleert halfjaarlijks tussen de lidstaten.

CARICOM is door de jaren heen gegroeid, en bestaat tegenwoordig uit vijftien lidstaten, te weten Antigua en Barbuda, Bahama's, Barbados, Belize, Dominica, Grenada, Guyana, Jamaica, Saint Lucia, St. Vincent en de Grenadines, Trinidad en Tobago, Haïti, Montserrat, Saint Kitts en Nevis en Suriname. Daarnaast zijn er zes geassocieerde leden, te weten Anguilla, Bermuda, de Britse Maagdeneilanden, de Kaaimaneilanden en de Turks- en Caicoseilanden. Artikel 231 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas geeft de Conferentie van Regeringsleiders de bevoegdheid om geassocieerde leden toe te laten tot CARICOM. Er zijn ook waarnemende landen, te weten Aruba, Colombia, de Dominicaanse Republiek, Mexico, Puerto Rico en Venezuela.

De doelen van CARICOM staan opgesomd in artikel 6 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas. CARICOM streeft naar economische samenwerking, coördinatie van buitenlandbeleid en samenwerking op gebieden als gezondheidszorg, onderwijs, cultuur, communicatie, transport, telecommunicatie, arbeid en industrie. CARICOM bevordert de economische integratie van de landen in de Caribische regio door het creëren van een interne markt, waartoe verschillende verdragen zijn gesloten. Daarnaast zijn er allerlei entiteiten opgericht met specifieke taken en doelstellingen, die

[1] Zie UNTS Volume Number 2259, p. 293.

worden aangemerkt als instellingen van CARICOM, zoals onder meer het Caribische Noodhulp Management Agentschap (*Caribbean Disaster Emergency Management Agency* (CDEMA)), voorheen aangeduid als de *Caribbean Disaster Emergency Response Agency* (CDERA); het *Caribbean Meteorological Institute* (CMI); de *Caribbean Meteorological Organisation* (CMO); het *Caribbean Environmental Health Institute* (CEHI) dat vandaag de dag valt onder het Caribisch Volksgezondheidsinstituut, de *Caribbean Public Health Agency* (CARPHA), en het *Caribbean Agricultural Research and Development Institute* (CARDI), zie ook artikel 21 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas.

## 1.2 Geassocieerd lidmaatschap Curaçao: de achtergrond van en het belang voor Curaçao

Het geassocieerd lidmaatschap van CARICOM vertegenwoordigt voor Curaçao een strategische stap in zijn regionalisatiebeleid, namelijk de versterking van de regionale samenwerking. De nauwere samenwerking binnen CARICOM stelt Curaçao in staat zijn economische, sociale, culturele, educatieve en andere belangen middels samenwerking in de Caribische regio actief te behartigen. Een geassocieerd lidmaatschap van CARICOM past ook binnen een bredere beleidslijn om vanwege de gemeenschappelijke geschiedenis regionale integratie te verdiepen met andere Caribische landen en gebieden en om Curaçao sterker te positioneren binnen het Caribisch gebied.

Curaçao heeft in 2023 het initiatief genomen om de status van geassocieerd lid van CARICOM te verkrijgen, maar deze wens bestond al sinds de tijd van de voormalige Nederlandse Antillen. Genoemde wens sluit nauw aan bij de in paragraaf 1.1 vermelde in artikel 6 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas geformuleerde doelstellingen van CARICOM, waaronder versterking van economische samenwerking en samenwerking op sociaal, cultureel en educatief terrein.

De onderhandelingen over het geassocieerd lidmaatschap zijn gevoerd door een Curaçaose delegatie onder de verantwoordelijkheid van Minister-President van Curaçao G. Pisas. Deze gesprekken verliepen in constructieve sfeer en konden, mede dankzij bestaande relaties, binnen enkele maanden worden afgerond. Op 28 juli 2024 te Grand Anse, Grenada, ondertekende Minister-President Pisas het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, ten behoeve van Curaçao, en de Caribische Gemeenschap tot vaststelling van de voorwaarden voor het verlenen aan Curaçao van de status van geassocieerd lid van de Caribische Gemeenschap (hierna: het Verdrag).

Het regionalisatiebeleid van Curaçao is tevens beleidsmatig verankerd in het Regeerprogramma 2025–2029. Daarin is voor wat betreft de buitenlandse betrekkingen als prioriteit opgenomen het versterken van de Curaçaose positie in de regionale en internationale betrekkingen. Artikel I van het Verdrag bepaalt dat Curaçao het recht heeft om, zonder stemrecht, deel te nemen aan de beraadslagingen van de meeste CARICOM-organen. Curaçao kan bovendien voorstellen doen tot wijziging van programma's of maatregelen en kan profiteren van de voordelen daarvan op beleidsterreinen die binnen de autonome bevoegdheden van het land vallen. In dat verband kent CARICOM naast haar interne governance-structuur – bestaande uit verschillende raden (*Councils of Ministers*) waarin Curaçao als geassocieerd lid kan participeren – ook een twintigtal instellingen en gespecialiseerde agentschappen. Deze entiteiten zijn van wezenlijk belang voor de uitvoering van CARICOM-beleid op terreinen als volksgezondheid (CARPHA), rampenbestrijding (CDEMA), rechtshandhaving, onderwijs, energie, ICT en landbouw.

Het geassocieerd lidmaatschap biedt Curaçao aldus de mogelijkheid om actief deel te nemen aan CARICOM-programma's en overlegstructuren, zonder de verplichtingen van volwaardig lidmaatschap op zich te nemen. Curaçao heeft reeds belangstelling voor deelname aan diverse CARICOM-programma's, waaronder op het gebied van klimaatverandering, regionale justitiële samenwerking en andere belangrijke economische programma's en projecten. Deelname aan deze initiatieven verschaft toegang tot kennisdeling, beleidsafstemming, capaciteitsopbouw en concrete samenwerking met CARICOM-lidstaten. Het gaat bijvoorbeeld om de betrokkenheid bij justitiële samenwerking die van belang is voor de aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugshandel, mensenhandel en witwaspraktijken. Actieve participatie biedt Curaçao de mogelijkheid om bij te dragen aan regionale strategieën en informatie-uitwisseling te versterken. Ook op het vlak van geopolitieke en geo-economische ontwikkelingen in het Caribisch gebied is deelname van strategisch belang voor Curaçao. Via CARICOM worden zo niet alleen de belangen van Curaçao gediend, maar evenzeer de bredere belangen van het Koninkrijk in de regio. Voor wat betreft de regionale economische samenwerking is Curaçao reeds voor het aangaan van het geassocieerd lidmaatschap met CARICOM gestart met onderhandelingen over bilaterale handelsverdragen met twee CARICOM-landen, namelijk Trinidad en Tobago en Suriname.

In aansluiting op de toetreding zal in de komende periode binnen de Curaçaose overheid worden gewerkt aan een passende organisatiestructuur om effectief te kunnen deelnemen aan de beraadslagingen en aan relevante CARICOM-initiatieven op het gebied van onder meer volksgezondheid, rampenbestrijding, digitale ontwikkeling, justitiële samenwerking en economische ontwikkeling. Binnen dit kader wordt onder meer gewerkt aan de oprichting van een operationele eenheid voor CARICOM-zaken, de aanstelling van lokale medewerkers en vertegenwoordigers voor de dagelijkse interactie met de CARICOM-instellingen en de ontwikkeling van een strategisch plan voor samenwerking binnen CARICOM.

Samenvattend draagt het geassocieerd lidmaatschap van CARICOM bij aan een versterkte regionale positionering van Curaçao, met concrete mogelijkheden voor inhoudelijke samenwerking, beleidsafstemming, capaciteitsopbouw en belangenbehartiging binnen een invloedrijk regionaal verband als CARICOM.

### 1.3 De inhoud van het Verdrag

Met het Verdrag verkrijgt Curaçao de mogelijkheid om geassocieerd lid van CARICOM te worden. Artikel I van het Verdrag bevat de voorwaarden voor het geassocieerd lidmaatschap. Zo wordt aan Curaçao onder meer de mogelijkheid geboden om vergaderingen van de Conferentie van Regeringsleiders en van de Raad van Ministers van CARICOM bij te wonen en om mee te doen met programma's. Verder krijgt Curaçao het recht om, zonder stemrecht, deel te nemen aan de beraadslagingen van de meeste organen en instanties van CARICOM, met uitzondering van de Raad voor Buitenlandse en Gemeenschapsbetrekkingen (*Council for Foreign and Community Relations*), teneinde de belangen van Curaçao in specifieke programma's en maatregelen te behartigen. Ook heeft Curaçao het recht om (wijzigingen van) programma's en maatregelen voor te stellen en te profiteren van de in paragraaf 1.2 vermelde voordelen daarvan op gebieden die tot de autonome bevoegdheden van Curaçao behoren en die Curaçao direct raken.

### 1.4 Aanvaarding van het Protocol inzake de Privileges en Immuniteiten van CARICOM

Ten behoeve van het geassocieerd lidmaatschap dient het Koninkrijk, ten behoeve van Curaçao, het op 14 januari 1985 te Georgetown, Guyana, tot stand gekomen Protocol inzake de Privileges en Immuniteiten van CARICOM, met Bijlage (hierna: het Protocol, Trb. 2026, 43) in acht te nemen. Met de goedkeuring van dit Verdrag wordt derhalve eveneens de goedkeuring gevraagd voor de inachtneming van de bepalingen van het Protocol.

In het Protocol zijn onder meer bepalingen opgenomen over de immuniteit van eigendommen, fondsen, activa, onschendbaarheid van de documenten van CARICOM en vrijstelling van douanerechten en overige heffingen (artikelen 2, 3, 4, 5 en 6) en de (vrijheid van) communicatie (artikel 7). Daarnaast worden er de voor een internationale organisatie gebruikelijke privileges en immuniteiten toegekend aan vertegenwoordigers van CARICOM (artikel 8) en functionarissen van CARICOM en uitgezonden experts (artikelen 9, 10, 11 en 12). Verder is er in het Protocol een laissez-passerbepaling opgenomen (artikel 13), evenals bepalingen over het afstand doen van privileges en immuniteiten (artikelen 14 en 15).

Het Koninkrijk heeft niet de mogelijkheid om, ten behoeve van Curaçao, toe te treden tot het Protocol op grond van artikel 19, eerste lid, van het Protocol, omdat Curaçao geen lidstaat van CARICOM zal zijn zoals omschreven in artikel 3 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas maar geassocieerd lid van CARICOM. Lidmaatschap staat namelijk alleen open voor onafhankelijke staten. Toetreding tot het Protocol is daarom niet mogelijk.

Zodra het Verdrag in werking treedt zal de Minister van Buitenlandse Zaken, namens de regering van Curaçao, een kennisgeving sturen naar het Secretariaat van CARICOM dat de bepalingen uit het Protocol in acht worden genomen vanaf de datum van inwerkingtreding van het Verdrag.

## 2. Een ieder verbindende verdragsbepalingen

Het Verdrag bevat naar het oordeel van de regering geen een ieder verbindende verdragsbepalingen in de zin van de artikelen 93 en 94 van de Grondwet die aan rechtssubjecten rechten toekennen of plichten opleggen. Het Verdrag legt immers de voorwaarden vast waaronder Curaçao geassocieerd lid van CARICOM wordt. Het Verdrag ziet derhalve uitsluitend op rechten en verplichtingen tussen de partijen bij het Verdrag.

## 3. Koninkrijkspositie

Het Verdrag zal ingevolge artikel II van het Verdrag, wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, alleen gelden voor Curaçao.

# II. Artikelsgewijze toelichting

### Artikel I Voorwaarden

Artikel I van het Verdrag bevat de voorwaarden voor het geassocieerd lidmaatschap. Zoals in paragraaf 1.3 vermeld heeft Curaçao onder meer de mogelijkheid om aanwezig te zijn bij vergaderingen van CARICOM en om mee te doen met de in paragraaf 1.2 vermelde programma's. Zoals in paragraaf 1.4

van deze toelichting vermeld verkrijgt Curaçao het recht om, zonder stemrecht, deel te nemen in de organen en instanties van CARICOM, met uitzondering van de Raad voor Buitenlandse en Gemeenschapsbetrekkingen, waaraan ingevolge het vierde lid van artikel 16 van het Herziene Verdrag van Chaguaramas alleen lidstaten van CARICOM mogen deelnemen. Ook is er in artikel I, onder iii), een bepaling opgenomen over de inachtneming van de bepalingen van het Protocol.

Curaçao dient ingevolge artikel I, onder iv), van het Verdrag de CARICOM laissez-passer te aanvaarden en dient ingevolge artikel I, onder vii), te garanderen dat onderdanen van het Koninkrijk, die geregistreerd zijn in het bevolkingsregister van Curaçao, het recht hebben te solliciteren op vacatures binnen het CARICOM Secretariaat. Artikel I, onder v), verklaart de relevante bepalingen van het Herziene Verdrag van Chaguaramas van toepassing op het nemen van besluiten door de organen en instanties en onder vi) is als voorwaarde gesteld dat het vereiste quorum voor vergaderingen van deze organen en instanties wordt bepaald op basis van vertegenwoordiging van de lidstaten van CARICOM.

Ingevolge artikel I heeft Curaçao recht op toegang tot officiële communicatie en informatie (onder viii), toegang tot de diensten van het Secretariaat (onder ix) en het recht om deel te nemen aan fora die zijn opgericht voor technische overleggen en samenwerking in de Caribische regio (onder x).

Ingevolge artikel I, onder xi), heeft Curaçao het recht deel te nemen in CARICOM regelingen zoals de '*Advanced Passenger Information Service (APIS)*' hetgeen inhoudt dat reizigers informatie moeten verstrekken over zichzelf en hun reis- en verblijfplaats.

Op grond van artikel I, onder xii), is Curaçao contributie verschuldigd aan het Secretariaat van CARICOM. De contributie bedraagt ongeveer 460.000 Caribische gulden (XCG). Dit bedrag komt ten laste van de begroting van Curaçao.

Tot slot is als voorwaarde in artikel I, onder xiii), vastgelegd een verbetering van de handelsbetrekkingen tussen Curaçao en de overige lidstaten van CARICOM.

### Artikel III Inwerkingtreding en Artikel IV Beëindiging

Het Verdrag bevat de gebruikelijke slotbepalingen die geen verdere toelichting behoeven.

De Minister van Buitenlandse Zaken,